

X. medzinárodná konferencia

FIRECO 2013

Ochrana pred požiarimi

Trenčín, Slovenská republika

2. – 3. máj 2013

ZBORNÍK PREDNÁŠOK

Postup pri likvidácii požiaru v zámku Topoľčianky so záchranou a evakuáciou osôb <i>Zuzana Horvátová</i>	123
Požární ochrana kulturního dědictví <i>Rudolf Kaiser</i>	131
Poznatky z prístupov k riešeniu zvyšovania úrovne protipožiarnej bezpečnosti pražského Klementína a z Nemecka a severného Talianska <i>Ján Kandrác</i>	147
Poznatky zo zásahu pri požari zámku Kunerad <i>Jaroslav Kapusniak, Mikuláš Monoši</i>	163
Polish experiences in training on the protection of cultural heritage <i>Krzysztof T. Kociolek</i>	171
Požiarina ochrana v Maďarsku <i>László Komjáthy</i>	175
Resumé poznatkov aktuálneho zabezpečenia národných kultúrnych pamiatok z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti v okrese Trebišov. <i>Kvetoslava Kompirová</i>	179
Protipožiarna bezpečnosť stavieb zboru väzenskej a justičnej stráže <i>Juraj Kopúnek</i>	183
Vývoj a organizácia požiarnej ochrany <i>Miroslav Košút, Jozef Vadovič</i>	197
Posúdenie vplyvu veku dubového dreva na jeho požiarne riziko <i>Jozef Martinka, Tomáš Chrebet, Martin Zachar, Karol Balog</i>	235
Aktuálny stav zabezpečenia Trenčianskeho hradu z hľadiska protipožiarnej bezpečnosti <i>Štefan Martinka, Ján Mikláš</i>	245
Použitie hasenia s dusíkom na ochranu kultúrnych pamiatok v Českej republike <i>Jaroslav Mika, Miloš Böhmer</i>	253
Zmeny stavieb a kultúrne pamiatky z hľadiska riešenia protipožiarnej bezpečnosti <i>Imrich Mikolai</i>	261
Požiar strechy historickej kultúrnej pamiatky v Revúcej. <i>Jozef Mikuda, Peter Kisel</i>	267

POŽIARNA OCHRANA V MAĎARSKU

Dr. Komjáthy László¹

Kľúčové slová

požiarna prevencia, hasenie, záchrana predmetov, pamiatky (historické budovy), Plán protipožiarnej ochrany

Úvod

Kontrolou požiarnej prevencie a kontrolou dodržiavania zásad používania sa skúma možnosť vzniku a rozšírenia ohňa a je potrebné sa postarať o predmety nevyhnutné pre hasenie. Pri hasení historických budov sa vyžadujú špeciálne požiadavky, ak sú zobrazené v Plánoch Protipožiarnej Ochrany. Treba vytvoriť podmienky čo najrýchlejšej a najúčinnnejšej misie. A tiež treba vytvoriť Plány Protipožiarnej Ochrany, ktoré podporujú rýchle a cielené pôsobenie. Napríklad zabezpečenie špeciálnych požiadaviek v oblasti pôsobenia, zabezpečenie predmetov potrebných na hasenie, záchranu, predbežné naplánovanie ochrany voči škodám spôsobeným vodou, dymom a teplom. To všetko si vyžaduje spoluprácu odborníkov z oblasti hasenia a požiarnej prevencie.

Kultúrna hodnota je jednorazová a neopakovateľná tvorba, jej zničenie spôsobí nenapraviteľné škody a jej poškodenie dlhú a drahú rekonštrukčnú prácu. Preto je veľmi dôležité zabrániť takýmto požiarom, ich hasenie si vyžaduje špeciálnu odbornú znalosť a zasahovanie. Súčasné normy sú zamerané na hasiace činnosti. V norme 39/2011. (XI.15.) BM² o základných pravidlách hasiacej a technickej záchranej činnosti hasičov sa nepíše osobitne o záchrane a hasení pamiatok a historických budov. V časti o záchrane materiálnych statkov sa píše len toľko, že ľudský život nemôže byť v ohrození a len po záchrane ľudí sa môže začať záchrana majetku. Podobne je len jeden odstavec venovaný tomu, že na dôležité budovy je potrebné, z pohľadu protipožiarnej ochrany, vytvoriť zodpovedným hasičom Plán Protipožiarnej Ochrany a Technický Záchranný Plán.³ Ani v 15. kapitole Hasičskej Taktickej Odbornej Inštrukcie⁴, ktorá patrí k BM norme, sa nespomína nič o hasení historických

¹ Nemzeti Közsélgélati Egyetem, Katasztrófavédelmi Intézet (Civilná Ochrana) Budapest, Hungária krt. 9-11. Magyarország Email: komjathy.laszlo@uni-nke.hu

² 39/2011. (XI.15.) BM normy o základných pravidlách hasiacej a technickej záchranej činnosti hasičského zboru.

³ 39/2011. (XI.15.) BM norma 55.(1)

⁴ 42/2012. BM OKF Opatrenie generálneho riaditeľa
Trenčín, 2.-3. mája 2013

budov a pamiatok. Aj II. kapitola Hasičskej Taktickej Odbornej Inštrukcie ⁵ obsahuje len odkazy.

Napríklad

- či sa škoda v budove vyskytla podľa označenia,
- preskúvanie by sa malo rozšíriť na rozsah škody a na účel budovy,

pri zasahovaní je záchrana materiálneho statku na poslednom mieste.

Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že hlavným cieľom je hasiaca činnosť. V prípade pamiatok a historických budov musí byť činnosť hasičského zboru záchrannou činnosťou (aj záchrana predmetov). Po preskúmaní a začatí zasahovania je hlavným stanoviskom, kde sa nachádza budova, aké má osobitosti, aká je veľkosť vnútorných priestorov, požiarne zaťaženie, aké sú v budove požiarne zóny a aké sú možnosti šírenia ohňa a dymu.

Hlavné stanoviská sil zúčastnených na hasení:

- zásobenie hasiacou vodou,
- vstavané systémy protipožiarnej ochrany,
- záchranné, únikové cesty,
- možnosti vetrania, odstránenie dymu,
- prostredie predmetu na hasenie,
- poloha budovy v prostredí,
- predmety a prístroje hasičského zboru ,
- doba príchodu hasičov.

Niektoré statky sa poškodia už aj od dymu, naproti tomu niektoré iné bez väčšieho poškodenia vydržia aj priamy oheň. Vznik tepla a dymu silno ovplyvňuje zneškodňovanie a hasičské práce, keďže – zdržuje hasenie ohňa, - viac síl a prostriedkov je potrebné privolať na miesto, - môže zmeniť taktické predstavy zasahujúcich hasičov. Je veľmi dôležité, aby sme dostupnými silami a prostriedkami, vedeli pohnúť s predmetmi a odniesť ich z ohrozenej oblasti, dôležitým stanoviskom je aj to, aká je odolnosť predmetov oproti ohňu a dymu. Daný predmet sa môže od dymu a ohňa ľahko zničiť alebo môže mierny oheň a dym tolerovať.

Pri príprave zásahu sa nedajú vytvoriť všeobecné pravidlá, do úvahy musíme brať veľkosť, váhu, množstvo, počet predmetov a aj miesto predmetov v budove. Hlavnou požiadavkou je, aby bol daný predmet odpravený z miesta ohrozenia na bezpečné miesto, pri zásahu nízkeho počtu ľudí a bez rizika.

⁵ 124/2011. BM OKF Opatrenie generálneho riaditeľa

Pri hrozbe poškodenia kultúrnych statkov je potrebný väčší počet osôb, na čo treba dávať veľký pozor pri plánovaní stupňa poplachu, berúc do úvahy odlišné príchody privolaných jednotiek. Treba započítať pri plánovaní posúdenia rizikovej situácie aj miestnych odborníkov (muzeológ, reštaurátor) a miestnych pracovníkov na záchranu a vynesenie daných predmetov. K tomu je potrebné vo fáze prípravy brať do úvahy aj možnosti a spôsoby poplachu. Privolanie reštaurátorov môže hrať kľúčovú úlohu už pri plánovaní, keďže oni vedia vplyv ohňa na daný predmet presne určiť. Z čoho môžeme vyvodiť ochrannú taktiku, ktorá vplýva aj na potrebnú silu. Užitočné môžu byť aj informácie o možnostiach hasenia. Pre úspešné hasenie sa niekedy musia hľadať aj iné spôsoby hasenia, nie len tie tradičné. Kvôli tomu musíme brať do úvahy aj predmety, ktoré by v budúcnosti mohli byť ešte potrebné a taktiež organizácie, ktoré vlastnia tieto predmety a za krátku dobu sú schopné ich zabezpečiť (napríklad Civilná Obrana, Polícia, obchodné spoločnosti, samospráva atď.).

Ochrana pevných (nepohyblivých) predmetov: Uhasenie ohňa v prítomnosti kultúrnych hodnôt sa musí konať pri najmenšej spôsobenej škode. Podľa možnosti sa zásah vykonáva periodickým chodom s „D“ rozprašovacím prúdom alebo impulzným hasiacim prístrojom. V prípade ohňa v podkroví, hasenia kupoly alebo veži sa treba postarať o odvedenie padajúcej vody s aplikovaním napr. fólii, výstupných otvorov. V prípade budov s klenbami sa môže stať, že pri klenbe sa voda nazbiera a ohrozí statiku celej budovy, ktorá sa môže kedykoľvek zrútiť. Na ochranu pevných (nepohyblivých) predmetov sa môže použiť protipožiarna doska.

Ochrana pohyblivých predmetov: Pri umeleckých predmetoch takého typu je v prípade ohňa najlepším riešením záchrana. V tomto prípade je najdôležitejšou otázkou čo má prednosť, hasenie alebo záchrana. Hodnotenie rôznych modelov požiaru nám ukazuje, že bez zásahu sa oheň môže veľmi rýchlo rozšíriť. Väčšinou práve preto záchranu predmetov, ako prvú činnosť nemôžeme používať. Pričom pri výnimočne dôležitých kultúrnych predmetoch to podľa miestnej ochrany môže byť správny postup. V tomto prípade kvôli rýchlemu rozširovaniu ohňa musíme počítať s veľkou majetkovou škodou. Teda aj v prípade pohyblivých kultúrnych statkov je riešením uhasenie ohňa. Alebo aspoň zabránenie jeho rozšíreniu. Keď máme k dispozícii správny počet ľudí, ihneď začíname so záchranou predmetov. Záchrana predmetov nie je obvyklou činnosťou hasičov, preto sú potrebné špeciálne, osobitné cvičenia. Vedúci hasičov musí určiť nasledujúce úlohy:

- Záchrana predmetov z miesta priameho ohrozenia pred ohňom (dymom), vodou,
- Záchrana predmetov z miesta nepriameho ohrozenia pred ohňom (dymom), vodou,
- Záchrana predmetov z výstavných a zberných miest,
- Odvoz a umiestnenie statkov.

Pri príprave musíme venovať veľkú pozornosť potrebným silám a prístrojom (napríklad obaly, stany, dopravné prostriedky, fólie). Záchrana vzhľadom na umelecké predmety obsahuje isté nebezpečenstvá. Od hlavných nebezpečenstiev musíme dané umelecké predmety ochrániť. Preto musíme preskúmať možnosť ochrany časti pred umeleckým predmetom. Hodnotenia ukazujú, že predmety je možné úspešne uchrániť od ohňa aj od dymu. K tomu nám pomôžu možnosti protipožiarnej ochrany a preskúmanie z toho vyplývajúcich problémov. Pri niektorých prípadoch je možná aj ochrana proti tepelnému žiareniu, ale tá si vyžaduje špeciálne riešenia (napríklad nehoriace plachty, individuálne protipožiarne zariadenia). Ochrana proti priamemu tepelnému žiareniu je možná len stavebným riešením.

Zhrnutie

Pri tejto téme je, hlavne kvôli neoceniteľným predmetom, veľmi významnou činnosťou výcvik ľudí a nacvičenie si všetkých úloh. Tu potrebujeme iný pohľad na veci, lebo musíme brať do úvahy aj hrozby číhajúce na umelecké a kultúrne predmety- zanesenie sadzami, povodeň atď. – aby sme sa im vyhli, potrebujeme taktické riešenia. Na ich prípravu je veľmi dôležitá spolupráca s vedúcimi zbierok, so stavebnými odborníkmi a ochranármi pamiatok a reštaurátormi. Musíme spoznať možnosti misii hasičského zboru a potom urobiť čo najlepšie rozhodnutia. Pre hasičský zbor je veľmi účelné testovanie plánov v rámci rôznych cvičení. Podľa možnosti je cvičenia treba vykonať pri podmienkach, ktoré sú veľmi podobné realite, keďže plány sa dajú otestovať len tak a aj vo zbore sa len tak vytvoria možnosti, ktoré sú v reálnom živote nenahraditeľné. K tomu pomôže Višegrádsky Národný Fond, ktorého cieľom je zbliženie zahraničných vzťahov a vytvorenie regionálnej spolupráce medzi štátmi Višegrádskej štvorky. Treba podporovať vymieňanie skúseností s ohňom takéhoto typu, o technikách hasenia, o taktických riešeniach, výsledkoch nových vývinov a organizovanie takých konferencií ako je tá dnešná.

Článok je vytvorený s podporou TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-0001 projektu Kritická infraštruktúra ochranný vývoj.

Literatúra

- 1) XXXI. Zákon z roku 1996 o protipožiarnej ochrane, o technickej záchrane a hasičskom zbore.
- 2) 39/2011. (XI.15.) BM norma o základných pravidlách hasičského zboru a záchrannej činnosti.
- 3) 42/2012. BM OKF Opatrenie generálneho riaditeľa
- 4) 124/2011. BM OKF Opatrenie generálneho riaditeľa
- 5) Fire Ingeneering Monography. Zvolen, 2002